

VIJESTI

REZULTATI NAJNOVIJIH ISTRAŽIVANJA U JAMI KOD RAŠPORA

Via Ročko polje foto: Ozren Dodič

Velik broj upitnika u ovome perspektivnom objektu i dalje budi interes za istraživanjem. Serija ovozimskih istraživačkih akcija samo je nastavak prošlogodišnjih. Među njima vrijedi spomenuti lanjske u kojima se nacrtao više od 800 metara

novoistraženih kanala, što u Novom dijelu što u Starom dijelu iza Hrvatskog sifona. Ove se zime radilo na dvjema lokacijama, i to na početnom dijelu Velike vertikale te na različitim mjestima u Novom dijelu. U četiri je radne akcije sveukupno nacrtao novih 147 m kanala. Sudjelovali su članovi SU Estavele, SU Spelunke, SO HPD-a Željezničar te član SU Kraševski izviri.

Meandar Izgubljeno-Nađeno takav je meandar za koji nam je drago da se u njega ne moramo ponovno vraćati. Za njega se znalo već otprije, no nedostajala je motivacija da ga se u cijelosti istraži. Prva ekipa, koja je nakon dugo godina nastavila istraživanja, shvatila je razlog gubitka motivacije. Suženje. Pojava koja, iako česta u Rašporu, ne oduševljava. Unatoč tomu, ekipa se zainatila pa je nakon par Hiltijevih metaka i opremanja skoka prošla dalje. Početno uzbuđenje

Meandar Izgubljeno – nađeno foto: Ozren Dodič

nije dugo trajalo jer smo već nakon jednog zavoja naišli na novo suženje. Sličan se scenarij ponovio još četiri puta. To nas nije obeshrabrivalo jer smo naslutili da se meandar produbljuje i širi u vertikalu. Na nju smo i naišli. Nakon razmjerno široke vertikale uslijedio

Bivak u Gorenja vasi foto: Lovel Kukuljan

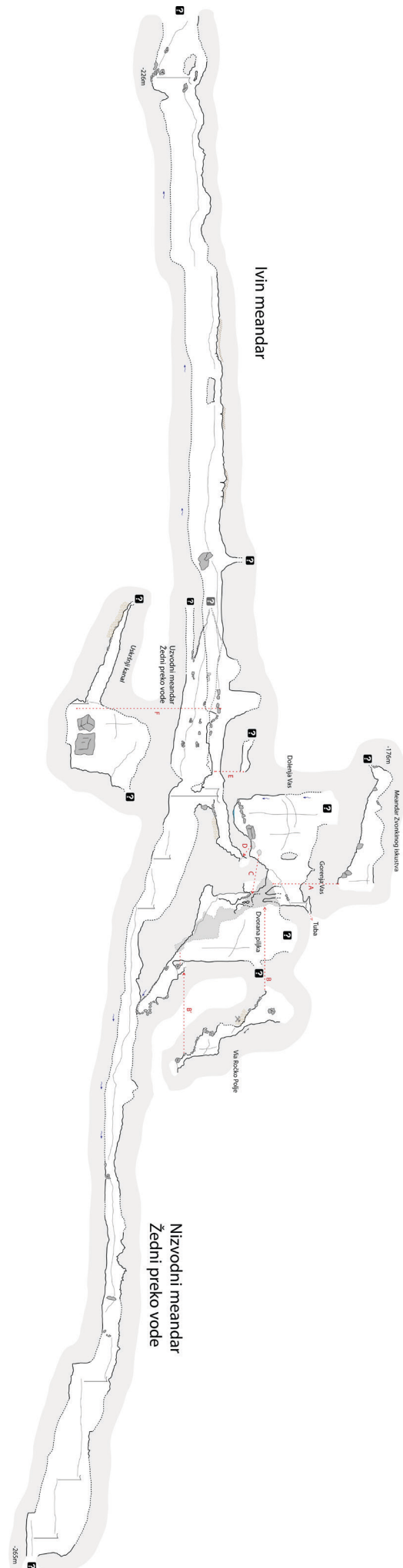

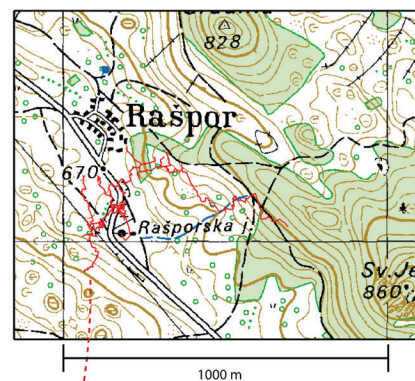
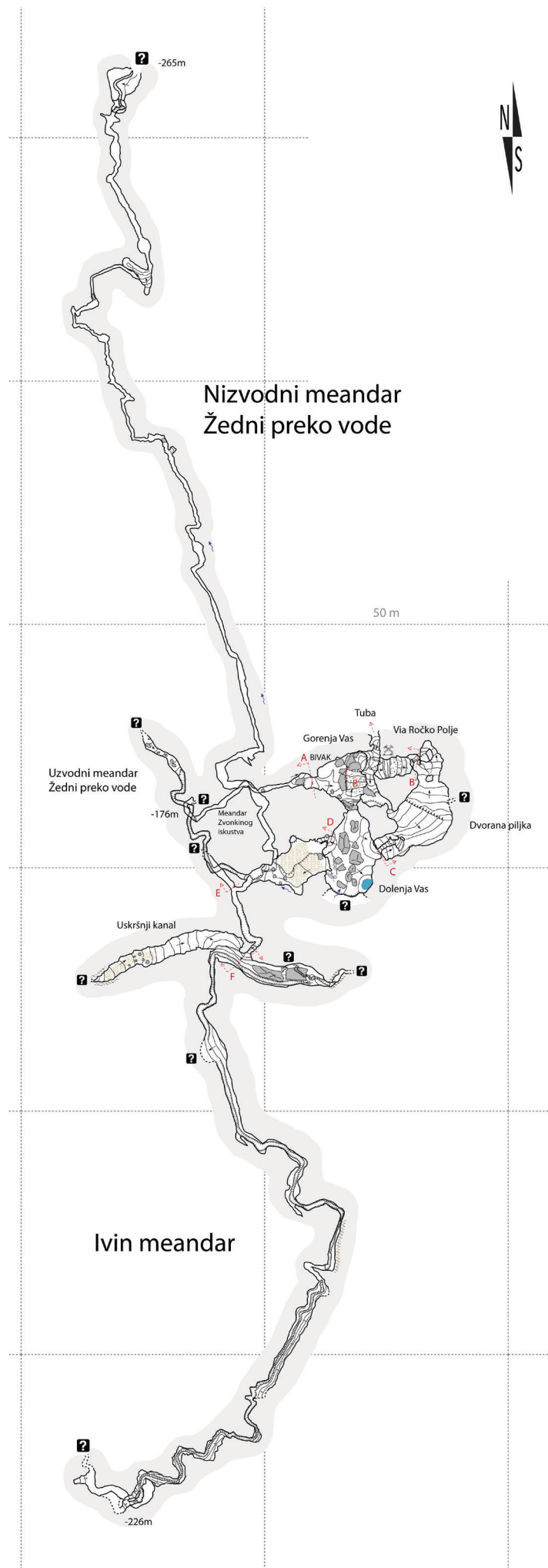

je uzak meandar koji se, umjesto da nastavi u istom smjeru, naumio okrenuti za gotovo 360 stupnjeva te završiti u blatu i još većem suženju. Da stvar bude bolja, nije zapažena cirkulacija zraka. Meandar je tada nacrtan i rasporemljen. Ukupna je duljina 66 metara, a visinska razlika 37 metara. Nakon tog meandra slijedilo je nabrijavanje na akciju koja bi se odvijala dva tjedna kasnije u Novom dijelu. Zbog sudjelovanja kolega iz Zagreba pa time i većeg broja ljudstva, planirano je obavljanje različitih zadataka na različitim mjestima. Nakon ugodnog druženja na godišnjoj skupštini SU Estavele bilo je vrijeme za polazak. Po odspavanoj noći s petka na subotu, ispred ulaza jame, ekipa je već za par sati bila u bivku u Novom dijelu Rašpora. Nakon kratke okrijepe tri su ekipe otišle na tri različita mjesta obavljati raznolike zadaće. Jedna na kraj Ivinog meandra nastaviti istraživanje i crtanje, druga na kraj Uskršnjega kanala pokušati prokopati glineni čep i treća u meandar Žedni preko vode dopuniti nacrt tog dijela meandra. Nakon što se kopanje pokazalo zahtjevnim zbog nedostatka odgovarajućih alata, druga i treća ekipa okrenula se nastavku penjanja u dvorani prije Ivinog meandra. Penj se nije pokazao zanimljivim zbog suženja iako je on uzvodni dio, već 300-metarskog, Ivinog meandra. Zbog toga je nacrtan i rasporemljen. Ekipa koja je istraživala kraj Ivinog meandra bila je zaustavljena demotivirajuće uskim meandrom koji, normalno, još ne staje pa je zato ostavljen budućim sretnicima. Uz penj i kraj Ivinog meandra, ukupno je nacrtano novih 81 metar kanala. U nedjelju je na povratku bila učinjena još jedna korisna stvar – zabijanje željeznih stepenica na ulaz „Tube“ što je čini znatno pristupačnijom.

Ove će se godine istraživanja nastaviti još intenzivnije. Glavni nam je cilj nastavak istraživanja glavnog meandra u Starom dijelu jame. Kako je u dužem dijelu godine taj dio zatvoren zbog sifona, istraživanje je moguće jedino u sušnom razdoblju. Po svemu sudeći, i ova bi zima mogla biti takvo razdoblje. Tamo nas čeka najmanje 300 metara nenacrtanih kanala, a vjerojatno i mnogo više. Na ostalim dijelovima jame i dalje mnogi perspektivni upitnici čekaju svoje istražitelje kojih, nadajmo se, neće uzmanjkati ni ove godine.

Lovel Kukuljan
Speleološka udruga „Estavela“
Kastav

Jama kod Rašpora Novi dio

2008-2012

SU Spelunka, SU Estavela, SO HPD Željezničar, SD Čičarija, SD Istra, SU Kraševski zvir, SU Pula, SK HAD, SK Ozren Lukić

Duljina: 1062 m
Visinska razlika: 89 m

Topo. snimili: Ivan Glavaš, Lovel Kukuljan, Ivan Mišur, Ozren Dodić, Ruđer Novak
Mjerili: Zoran Perc, Ozren Dodić, Petra Kovač-Konrad, Davor Šuperina,

Lovel Kukuljan, Zvonimir Završki, Kardi Županić, Robert Rosić, Branko Jalžić,
Lariša Grabar, Tomislav Kurečić

Nacrtno uredio: Lovel Kukuljan

RAŠPOR: IZA SLOVENSKOG SIFONA!

Upravo tako glasio je naslov članka objavljenog u časopisu Velebiten br. 14., izdanom 1993. godine. U njemu zagrebački speleolozi opisuju posjet Jami kod Rašpora koji je prerastao u malo istraživanje zbog vrlo sušnog režima jame. Autori članka opisuju kako su zbog niskog vodostaja u Slovenskom sifonu, tome vječitom dnu jame, mogli proći iza istoga bez ronjenja. Slijede dva kratka inserta njihova opisa kanala iza sifona: „Prateći vodu nakon 10 – 15 m uglavnom ravnog kanala, pojavljuje se manja dvorana s dubokim sifonskim jezerom dugačkim oko 3 – 4 m. Na kraju jezera nalazi se pukotinski otvor kroz koji se čulo jako strujanje zraka.” U nastavku slijedi: „Radi neugodnog pristupa pukotini koju bi za daljnje istraživanje trebalo i proklesati, odgodili smo daljnje istraživanje kada bi se trebalo proći dalje, preplivavajući jezero i dišući u pukotini sa ili bez disalice.”

Taj smo članak odavno pročitali i ta je informacija ležala neprimjetno u nekom kutku našeg sjećanja, no jednostavno se istraživalo druge dijelove jame, a godine su prolazile. Tek negdje u zimi 2006./07. godine jedan riječki speleolog, unatoč ne baš sušnom razdoblju, prolazi iza slovenskog sifona. Zbog relativno visokog vodostaja sifon nije bio potpuno otvoren pa je krajnji dio sifona preronio na dah. Prema njegovu je opisu nakon 40-ak metara kanala došao do novog sifona, naizgled ozbiljnijeg od prethodnog. Zaključak je bio da tamo valja provesti ozbiljniju akciju, u kojoj ponešto ronilačke opreme nije na odmet.

Činjenica da se te dvije priče baš ne podudaraju u speleolozima je pobudila i maštu i sumnju, a sušno razdoblje bilo je idealno za provjeru čija priča, doslovno, „drži vodu”.

Sredinom srpnja 2011. godine u jednoj „blic akciji” tročlana ekipa odlučila je provjeriti čijih je prethodnika percepcija bila bliže istini. Unatoč tomu što je prošlo 15 godina od čitanja članka u Velebitenu, odjednom je magnetizam sifona bio beskonačno jači no ikad pa je nadolazeći vikend odjednom izgledao predaleko, i to je mjesto valjalo upoznati što je prije moguće. Usuglašeni oko toga, u tjednu nakon posla predvečer ušlo se u jamu, a izašlo se nešto iza 5 ujutro: dovoljno da se stigne u Rijeku nešto iza 6 sati i u miru popije kava prije početka sljedećeg radnog dana! Zvuči „nategnuto”, no ta je odluka u budućnosti donijela mnogo nezaboravnih satisfakcija. Zašto?

Slovenski sifon bio je otvoren dobrih 30-ak cm i nije predstavljao više nikakvu prepreku, a nakon toga slijedi 30-ak m prohodnoga kanala kojim se dolazi na izduženo jezerce dimenzija oko 4 x 2 m, na

kraju kojega se čuo duboki žamor ili čak, pomislilo se tada u jednom trenutku, žuborenje. Misleći da je to nama nepoznat vodeni tok pri nepoznatom režimu te i u nepoznatom dijelu jame, vrlo je malo nedostajalo za hrabro povlačenje iz istraživanja (naime, tog je jutra pala kratkotrajna, ali ipak obilna kiša), no sjetismo se članka iz Velebitena u kojem se spominje jako strujanje zraka.

I, doista, nekoliko centimetara iznad površine vode sifona nalazila se rupica promjera 10-ak cm kroz koju je zrak vrlo snažno bivao uvučen u nepoznato. Kroz tu se rupicu dalo osvijetliti u nepoznat prostor iza sifona i ustanoviti da je sifon vrlo kratak, tako da je jedan član ekipe odmah preronio kratku prepreku i otišao u izvidnicu, dok je ostalo dvoje crtalo kanal između dva sifona. Budući da u jami već postoji Talijanski sifon i Slovenski sifon, odlučili smo da je vrijeme da ovaj zadnji nazovemo Hrvatski sifon, što zbog ironije, što zbog logičnosti. Iza njega prošlo se 40-ak blatnih metara i došlo do manjeg skoka, za taj dan (uistinu noć) i više nego dovoljno, odnosno zadovoljavajuće.

Dakle, razlika u procjeni prvih istraživača i drugog bila je ta što su prvi procijenili kanal između dva sifona nešto kraćim, a drugi je procijenio kanal nešto malo dužim, dok izgleda da je u drugom slučaju vodostaj bio 20-ak cm viši i zbog toga nije bilo vjetrovite rupice iznad sifona, nego je on bio zatvoren.

No vratimo se nakratko najnovijim istraživanjima. U sljedećem se navratu kroz tu malu vertikalnu ušlo u kanal vrlo ugodnih proporcija u odnosu na poznati dio Rašpora, toliko da su spontani komentari na to bili „ovo nije Rašpor”! Tom je prilikom rekognoscirano oko 800 metara horizontalnoga kanala, no zbog nekih loših procjena nije ništa crtano. Ostala je satisfakcija da se jami ne nazire kraj. U sljedećem je navratu voda u sifonima bila toliko niska da se nije trebalo močiti više od koljena i taj su dan dvije dvočlane ekipe nacrtale pola kilometra. Tom se prilikom prošlo još mnogo dalje od spomenutih 800 m, a jami se i dalje ne nazire kraj tako da je najveća jama Istre ostala „bez dna”.

Hrvatski sifon pri niskom vodostaju foto: Ivan Glavaš

Naposljetku, iako je suša generalno i dalje trajala, kiša od desetak sati trajanja utjecala je na povišeni vodostaj sifona 15 dana kasnije i sljedeći pokušaj istraživanja i snimanja „novog starog” Rašpora pada u vodu. Duboku vodu. U nekoliko sljedećih mjeseci, također uglavnom sušnih, pokušalo se na razne načine riješiti tih vodenostjenovitih prepreka zvanih sifoni, no trenutačno i dalje bezuspješno. Ostaje nada u sušno ljeto ili u nečiju ingenioznu ideju koja bi nam dopustila da nešto češće istražujemo to što smo i zaslužili nakon mnogo godina trošenja koljena, laktova, živaca i opreme istražujući kanale poput Egzorcista, Govna, Noćne more, Božje kazne itd...

Ivan Glavaš
Speleološka udruga „Spelunka”
Opatija